

Sygn. akt II Ca 1065/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Beata Piwko**

Sędziowie: **SSO Cezary Klepacz (spr.)**

SSO Rafał Adamezyk

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Baran

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 listopada 2014 r. w Kielcach

sprawy z powództwa T. J. i E. M.

przeciwko B. Z.

o naruszenie posiadania

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Skarżysku - Kamiennej

z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. I C 1103/13

uchyla zaskarżony wyrok w punktach I (pierwszym) i III (trzecim) i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Skarżysku-Kamiennej, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 1065/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 października 2013 r. T. J. i E. M. domagały się przywrócenia posiadania służebności przechodu i przejazdu w zakresie drogi dojazdowej do posesji przy ul. (...), o szerokości 3 m i długości 38 m, biegnącej od starej trasy (...) w kierunku wschodnim, poprzez nakazanie B. Z. rozebrania bramy wjazdowej z furtką od ulicy (...) i usunięcia samochodu osobowego blokującego wjazd i wejście na posesję (...). oraz oddania tak ukształtowanej drogi w posiadanie powódek.

Pozwana nie uznała powództwa.

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 1103/13, Sąd Rejonowy w Skarżysku-Kamiennej nakazał pozwanej B. Z. przywrócić powódkom: T. J. i E. M. utracone posiadanie części działki nr (...), położonej w S. przy ulicy (...), obejmującej drogę wjazdową do posesji przy ulicy (...) w S. o szerokości 3 metrów i długości 38 metrów, poprzez nakazanie pozwanej udostępnienia kluczy do urządzonej tam furtki (pkt I); oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II); zasądził od pozwanej na rzecz powódek kwotę 13,50 zł tytułem kosztów procesu (pkt III).

Sąd ten ustalił, że T. J. i E. M. są współwłaścicielkami zabudowanej budynkiem mieszkalnym działki gruntu położonej w S. przy ulicy (...). B. Z. jest zaś właścicielką działki nr (...) położonej w S. przy ulicy (...), przez część której prowadzi

droga dojazdowa do nieruchomości nr (...) Dojazd i dojście przez współwłaścicieli i mieszkańców do nieruchomości przy ulicy (...) odbywały się w sposób nieskrępowany przez część działki nr (...) aż do października 2013 r. W dniu 14 października 2013 r. pozwana postawiła w granicy działki nr (...) metalową bramę i furtkę, zagradzając dojście i dojazd mieszkańcom budynku przy ulicy (...). Brama i furtka nie mają urządzonego domofonu. Dojście i dojazd do posesji odbywały się całą szerokością, obecnie zagrodzoną przez furtkę i bramę. Wydanie powódkom kluczy od bramy nastąpiło na skutek realizacji postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, wydanego przez Sąd Rejonowy dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt I C 690/13. Nie został wydany klucz od furtki. Samochód osobowy postawiony w świetle drogi dojazdowej do posesji przy ulicy (...) nie stanowi własności pozwanej, a należy do E. P.. Wobec zamknięcia bramy i furtki domownicy posesji przy ulicy (...) muszą dochodzić do swoich mieszkań od strony przeciwnej, przez sąsiednie działki, co wiązało się z koniecznością uzyskania zgody ich właścicieli. Osoby postronne, w tym listonosz, nie mogą dostać się do posesji. Działka przy ulicy (...) ma dostęp do drogi publicznej poprzez drogę urządzoną z części nieruchomości o nr 58, stanowiącą wyłączny dojazd. Nieruchomość budynkowa zajmowana przez B. Z. jest ogrodzona, ma osobno zamykane wejście.

Biorąc to pod uwagę, Sąd pierwszej instancji uznał, że pozwana, poprzez zamknięcie bramy wjazdowej i furtki na klucz częściowo uniemożliwiła powódkom korzystanie z dotychczasowej drogi, naruszając ich prawo posiadania, wobec czego spełnione zostały przesłanki z art. 344 § 1 k.c. Powództwo jest zasadne co do żądania przywrócenia posiadania w zakresie zamknięcia furtki od drogi wjazdowej. Oddalono zaś powództwo odnośnie zamknięcia bramy wjazdowej, gdyż powódki otrzymały klucze do tej bramy. Bezzasadne jest także powództwo o zaniechanie naruszeń poprzez pozostawienie samochodu w świetle drogi wjazdowej na posesję powódek, gdyż pojazd ten nie należy do pozwanej, a zatem brak legitymacji biernej po jej stronie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosła B. Z., zaskarżając wyrok w punktach I i III, a w związku z tym zarzucając:

- naruszenie art. 344 § 1 k.c. poprzez błędne zastosowanie wskutek nieprawidłowego uznania, że powódki utraciły posiadanie części działki numer (...), obejmującej drogę wjazdową do posesji przy ulicy (...) w S. o szerokości 3 metrów i długości 38 metrów, bądź ich posiadanie zostało ograniczone;
- naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 321 k.p.c., poprzez orzeczenie ponad żądanie wskutek nakazania pozwanej udostępnienia kluczy do urządzonej furtki, podczas gdy powódki domagały się jedynie rozebrania bramy wjazdowej wraz z furtką, a także nakazania pozwanej udostępnienia kluczy do urządzonej furtki, co powoduje, że powódki otrzymają dostęp do części działki przy ulicy (...) o szerokości 4,9 m, podczas gdy domagały się przywrócenia posiadania do części działki o szerokości 3 metrów;
- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sprzeczność sentencji wyroku, w którym Sąd przyjął, że powódki utraciły posiadanie części działki nr (...), z jego uzasadnieniem, w którym Sąd ustalił, iż posiadanie powódek zostało jedynie ograniczone wskutek braku możliwości korzystania przez nie z zamkniętej furtki, a także zawarcie sprzecznych ustaleń w uzasadnieniu wyroku, w szczególności co do przyjęcia, że posiadanie powódek zostało ograniczone wskutek działania pozwanej, a jednocześnie ustalenia, że doszło do wydania powódkom kluczy do bramy, co zapewnia im swobodny przechód i przejazd przez sporną nieruchomość;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. nieuwzględnienie faktu, iż powódki nigdy nie posiadały prawa przechodu i przejazdu przez części działki numer (...), obejmującej pas gruntu położony wzdłuż drogi dojazdowej na wysokości aktualnie zlokalizowanej furtki, gdyż korzystały z nieruchomości wyłącznie w pasie gruntu zlokalizowanym na wysokości bramy wjazdowej do nieruchomości.

Wskazując na to, skarżąca wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz od powódek kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Ponadto, pozwana wniosła o zawieszenie postępowania w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Skarżysku-Kamiennej pod sygn. akt I C 690/13 z jej powództwa o orzeczenie wobec A. J., T. J. i E. M. zakazu przechodu i przejazdu przez nieruchomości B. Z..

W odpowiedzi na apelację powódki wniosły o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie o tyle, że prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Podstawą rozstrzygnięcia w sprawie cywilnej jest dokładnie określone w pozwie żądanie (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.), bowiem wskazuje ono, jakiej treści wyroku powód domaga się od sądu, wynika zaś z materialnoprawnej sytuacji, która wywołała potrzebę wniesienia pozwu.

W rozpoznawanej sprawie T. J. i E. M. domagały się przywrócenia posiadania służebności przechodu i przejazdu w zakresie drogi dojazdowej do ich posesji przy ul. (...) w S., o szerokości 3 m i długości 38 m, biegnącej od starej trasy (...) w kierunku wschodnim, poprzez nakazanie B. Z. rozebrania bramy wjazdowej z furtką od ulicy (...) i usunięcia samochodu osobowego blokującego wjazd i wejście na posesję (...) oraz oddania takiej drogi w posiadanie powódek.

Zgodnie z art. 352 § 1 k.c., posiadanie służebności polega na faktycznym korzystaniu z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Można być posiadaczem każdego rodzaju służebności – gruntowej, osobistej i przesyłu, o ile ma ona czynny charakter. Nierzadko, jak w niniejszej sprawie, posiadanie służebności występuje w stosunkach sąsiedzkich, przy czym w praktyce mogą istnieć wątpliwości co do tego, czy jest to posiadanie służebności gruntowej, czy osobistej. Decydujące w takim wypadku są okoliczności posiadania służebności, z których będzie wynikać, czy faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości służy zwiększeniu użyteczności określonej nieruchomości (służebność gruntowa), czy ma na celu zaspokojenie osobistych potrzeb posiadacza (służebność osobista). Zgodnie z art. 352 § 2 k.c., do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, co wynika z faktu, że w przypadku posiadania służebności nie chodzi o posiadanie rzeczy, lecz prawa. Odpowiednie zastosowanie wobec posiadacza służebności znajdują przede wszystkim przepisy dotyczące ochrony posiadania, w tym art. 344 § 1 k.c. regulujący roszczenie posesoryjne. Posiadacz służebności może w razie samowolnego naruszenia posiadania żądać jego ochrony bez potrzeby wykazywania, poza faktem posiadania i faktem jego naruszenia, samego tytułu tego posiadania. Niezasadne jest jednak żądanie wydania rzeczy, w grę wchodzi jedynie przywrócenie poprzedniego stanu posiadania służebności i zaniechanie jego naruszeń.

Przenosząc te ogólne uwagi na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy powinien był rozstrzygnąć o zgłoszonym przez powódki żądaniu przywrócenia posiadania służebności, w oparciu o przepis art. 352 w zw. z art. 344 § 1 k.c. Tymczasem wyrok nie dotyczy posiadania tego prawa, a posiadania rzeczy – nieruchomości stanowiącej część działki nr (...), przywróconego na podstawie art. 344 § 1 k.c. Oznacza to zatem nierozpoznanie istoty sprawy, co skutkuje uchyleniem orzeczenia w zaskarżonej części i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy ustalić charakter służebności, którą miały posiadać powódki i zakres jej posiadania, w szczególności poprzez jednoznaczne zidentyfikowanie na gruncie wskazanej w pozwie drogi dojazdowej, objętej tą służebnością. W sytuacji bowiem, gdy oddalone zostało powództwo w części dotyczącej nakazania pozwanej rozebrania bramy wjazdowej, z tego względu, iż Sąd uznał, że roszczenie powódek zostało zaspokojone (otrzymały

już od pozwanej klucze do tej bramy), pozostaje kwestia zasadności żądania rozebrania furtki, a ściśle rzecz ujmując, uwzględniając zapadłe rozstrzygnięcie, żądania nakazania pozwanej wydania kluczy do tej furtki. B. Z. twierdzi bowiem, że w ten sposób powódki otrzymają drogę o szerokości 4,9 m, tj. większej niż objęta pozwem, nigdy zaś nie posiadały prawa przechodu i przejazdu przez części działki numer (...) pasem gruntu położonym wzdłuż drogi dojazdowej na wysokości aktualnie zlokalizowanej furtki (por. dołączone do apelacji zdjęcia – k.53, 54). Tylko na marginesie, biorąc pod uwagę treść rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, podnieść należy, iż bezzasadny jest zarzut orzeczenia ponad żądanie wskutek nakazania pozwanej udostępnienia kluczy do urządzonej furtki, bowiem mieści się ono niewątpliwie w żądaniu rozebrania tej furtki, a bezprzedmiotowy wniosek o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania w sprawie z powództwa B. Z. przeciwko A. J., T. J. i E. M. o zakazu przechodu i przejazdu przez jej nieruchomości.

SSO C. KlepaczSSO B. PiwkoSSO R. Adameczyk